utolsó fejezet a különböző háztartási munkák időszükségletével foglalkozik, végül pedig háztartási időmérlegnaplókra és munkatervekre ad példát.

A könyv a PSZMP támogatásával jelent meg, a Nemzeti Tankönyvkiadó gondozásában, az ára 852 Ft.

A szerző bízik a könyv folytatásának megjelenésében, sok sikert kívánok hozzá!

Dr. Kenéz Győzőné: Munka a háztartásban. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1993.

VARSICS ZITA

A tudomány térképe

Végre megjelent e kötet. E recenziót így kell kezdenem némileg ismerve az előzményeket. Csodálattal adózom *Schranz András* professzor úrnak, aki 90 éves korában is kitartóan házalt szponzorok után, hogy tervét, a „Tudomány térképét" életre hívja, mígnem a PSZM Projekt keretében a munka elvégzéséhez és kiadásához szükséges összeget sikerült előteremtenie. A munka lendületesen megkezdődött, majd a PSZM fizetésképtelenné válása következtében megakadt, végül a PSZM, az ÉKP Központ és a Keraban Kiadó összefogásában idén mégis sikerült megjelentetni a könyvet. (A professzor úr közben 95 éves lett.)

A kötet címe több szempontból is megkapó. A tudomány nem véletlenül szerepel egyes számban. Érzékelteti, hogy egységes, integrált szemlélet érvényesül, a tudomány egészéről van szó. A tudomány feltérképezése ebből a szempontból valóban izgalmas, intellektuális kalandozásra csábít. Naivitásomban először a Földhöz készült atlaszokhoz valamilyen szempontból hasonló térképrendszert, a tudományágak hálóját vártam, de hamar kiderült számomra, hogy a szerzők valójában egy kisenciklopédia keretében oldották meg a feladatot. Ez a forma igen komoly hátrányokat okoz. A lexikografikus elrendezés ugyanis a bevezetett nominális skála alapján sorbarendezi és aránylag könnyen előkereshetővé teszi az egyes megnevezéseket, ugyanakkor észrevétlenül becsempészi a szemléletbe azt a téves hitet, hogy az egyes szaktudományok, tudományágak egy faszerkezetű gráfnak megfelelően helyezkednek el a valóságban. Az általánosan alkalmazott rendszerezés e problémájára jól rávilágít *Varsics Zita*: *Osztályozási modellek -hierarchikus rendszerek* (Iskolakultúra 95/ 10. 13-26. p.) című tanulmánya, ezért ennek bővebb kifejtését mellőzöm.

Az enciklopédia az UNESCO 1973-ban közzétett javaslata alapján készült. E javaslat, mely hivatalosan a Tudomány és Technika Nemzetközi Terminológiai Szabványa nevet viseli, a tudomány faszerkezetű leírását tartalmazza. A fa szerkezete meglehetősen egyszerű, a felsorolásból kiderül, hogy 24 tudományfőágat, 221 tudományágat és 1995 alágat különböztet meg. Tulajdonképpen ez Egyetemes Tizedes Osztályozás elvének a tudomány területére korlátozott modernizálásának felvázolására vállalkozott e szabvány, de jelenleg a részletes kidolgozás (pl. a keresztkapcsolatokat feltüntető hivatkozások) még hiányzik belőle.

A Tudomány térképe kisenciklopédiája az első nemzeti kísérlet az UNESCO e szabványának részletesebb kidolgozására és e vállalkozás jellegénél fogva is számos buktatót rejt magában. Nyilvánvaló, hogy az UNESCO javaslathoz ragaszkodva annak minden hibája szükségképpen megjelenik a kisenciklopédiában is. Az említett strukturális problémán kívül ilyen például a „Műszaki tudományok" tudományfőágat áttekintve 29 tudományágat találhatunk. E felosztások meglehetősen önkényesnek tűnnek számomra, hiszen például az irányítástechnika nem jelenik meg a tudományágak között semmilyen néven sem, ugyanakkor a „méréstechnika" és a „műszertechnika" meglepő módon két különböző tudományágként jelenik meg. Egy másik ilyen anomália, hogy az energetika nem, csak a „villamos energetika" képez önálló tudományágat, ami szintén meglepő szá-

momra, ha az energiafelhasználás összetételére gondolok. Az UNESCO ezen szabványa kicsit avíttnak tűnik számomra. Számos mérnöki kézikönyv jelent meg (pl. *HÜTTE – A mérnöki tudományok kézikönyve,* Springer Verlag 1993.), melynek tudományjegyzékében tallózva sokkal korszerűbb és korrektebb tudományfa állítható össze a „Műszaki tudományokra".

Az említett problémákkal együtt is óriási jelentősége van ezen úttörő vállalkozásnak, mert korunkban a tudás atomizálódását ellensúlyozandóan ez a kisenciklopédia ismeretterjesztő szinten vállalkozik a tudomány egészének áttekintésére, ezért minden könyvespolcra melegen ajánlom. Remélem, hogy e munka nem fejeződött be, lesz továbbfejlesztése, amely a kezdeti vállalkozások velejáró hibáit kiküszöböli, és a szükséges változtatásokkal korszerűsíti és javítja az UNESCO szabványát is.

Schranz András: A tudomány térképe. Bp. 1995. Keraban Kiadó.

FATALIN LÁSZLÓ